

Kulturutredningen 2014 – Høringsuttalelse

Uttalelsen er vedtatt av Norsk kulturforums landsmøte i Narvik 5. juni 2013

Innledning

Norsk kulturforum er fornøyd med at det settes så sterkt fokus på behovet for et lokalt kulturløft. Norsk kulturforum har jobbet lenge for et sterkere engasjement i og for lokalt kulturliv og lokalt kulturutviklingsarbeid. Norsk kulturforum er enig med utvalget i at en av de største utfordringene i den nasjonale kulturpolitikken er å bygge og sikre den kulturelle grunnmuren. Norsk kulturforum støtter også behovet for å gi kulturpolitikken en samfunnsmessig forankring, der kultur er en viktig del av demokratiets infrastruktur. I dette ligger også et behov for å utvikle systemer for kvalitetsheving og kvalitetssikring av kultursektoren.

Norsk kulturforum vil berømme rapporten og utvalgets arbeid. Rapporten er velskrevet og pedagogisk oppbygd og framstår som en solid gjennomgang av både kulturpolitikken og kulturløftet 1 og 2.

Utredningen peker på at kulturpolitikken i Norge i vesentlig grad uttrykkes gjennom bruken av økonomiske virkemidler. Norsk kulturforum er langt på vei enig i dette og vil i tillegg påpeke at de økonomiske virkemidlene også legger føringer for hvordan kulturlivet innrettes og organiseres. Prosjektstøtte, institusjons- og organisasjonsstøtte har i stor grad bidratt til å ta fokuset bort fra helhetlige og langsiktige problemstillinger. Denne utviklingen har også bidratt til at kulturloven, som nettopp vektlegger helhetlige og langsiktige strategier, ikke har fått den gjennomslagskraften som loven fortjener.

Utvalget påpeker også kommunenes rolle som en stor og viktig kilde til finansiering av kulturvirksomhet. Dette på tross av at kultursektoren i mange kommuner budsjettmessig nedprioriteres.

Norsk kulturforum har gjennom mange år påpekt det problematiske i at den kommunale kulturforvaltningen mange steder er bygget ned eller lagt sammen med andre sektorer, uten å ta vare på det vi kan kalle kulturfaglig tilrettelegger- og utviklerkompetanse. Utvalget sier i rapporten at: *..nedprioriteringen av den kulturelle grunnmuren faller sammen med nedbyggingen av den politiske og administrative organiseringen av den kommunale kultursektoren. Med færre representanter for kultursektoren på høyt nivå i kommuneadministrasjonen ser det ut til å bli vanskeligere å få gehør for kultursektorens interesser og behov. Dette bidrar i sin tur til tendensen til at kulturfeltet i økende grad blir sett på som et aspekt ved andre politikkfelt og i mindre grad forstått som et selvstendig virksomhetsområde i kommunene.*

Norsk kulturforum er opptatt av kultursektoren som et fagområde som på lik linje med andre sektorer har krav til fagkompetanse både for overordnet tilrettelegging, kulturutvikling, kulturoplæring, kulturutøvelse og kulturformidling.

Bibliotek, kulturskole, fritidsklubber og den frivillige kulturaktiviteten i kommunene har i liten grad fått del i midlene fra kulturløftet 1 og 2. Vi vil i denne sammenheng påpeke at offentlig, frivillig og privat kulturvirksomhet i dag er tett sammenvevet og gjensidig avhengig av hverandre. Vi vet at det frivillige kulturlivet i mange kommuner er en forutsetning for at det i det hele tatt finnes et kulturtilbud. Samtidig vet vi at både offentlig og frivillig kulturaktivitet er avhengig av samarbeid med profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere. Norsk kulturforum støtter utvalgets anbefaling av et lokalt kulturløft.

Norsk kulturforums anbefalinger for videre oppfølging

Tid for et lokalt kulturløft

Norsk kulturforum er svært glad for perspektivene og tyngden i denne delen av utredningen. Utvalgets konklusjoner faller langt på vei sammen med Norsk kulturforums erfaringer. Vi er også tilfreds med avgrensningen for kulturområdet som sådan.

Det er behov for et lokalt kulturløft der kultur bygges og utvikles i et nedenfra og opp perspektiv. Norsk kulturforum ønsker i denne sammenheng at nasjonale mål og visjoner i større grad enn hittil forankres i og samordnes med lokale planer og strategier for kulturfeltet.

Den kulturelle grunnmuren må forsterkes og sikres. Dette krever en helhetlig tilnærming, et bredt fokus der både offentlige, frivillige og private ressurser og den helhetlige kompetansen tas med i kartlegging, planlegging og utvikling. Det er i dag for lite samarbeid mellom offentlige, frivillige og private aktører. Det er gjennomgående også lite kunnskap om hverandre på tvers av ulike tiltak og aktører.

Norsk kulturforum er enig med utvalget i deres påpeking av behovet for egne stimulerings tiltak for å styrke den kulturelle grunnmuren. Norsk kulturforum ønsker en **målrettet nasjonal satsing som gir kommunene handlingsrom for et lokalt kulturløft.** I tillegg må det settes et sterkere fokus på kompetanse for samordning, samhandling og tilrettelegging, det Norsk kulturforum kaller **kulturfaglig tilrettelegger- og utviklerkompetanse.**

Den lokale infrastrukturen i form av **egnete lokaler** og **tilgjengelig kompetanse** må fokuseres og styrkes vesentlig. **Kulturarenaer må få samme modell for finansiering som idrettsarenaer.** I denne sammenheng bør det etableres rutiner for kartlegging av lokaler som brukes til kultur. Slike kartlegginger bør følges av en tiltaks- og finansieringsplan for oppgradering, ombygging og eventuelle nybygg. Dette vil både lokalt og nasjonalt synliggjøre etterslepet for bygging av egnede arenaer, på lik linje med idretten.

Det må etableres **egnete lokaler for innøving, utøving, formidling og lager for hele kulturfeltet.** Ved bygging/ombygging av skolelokaler må **behovet for kulturlokaler vurderes og innpasses** slik at det både tjener behovet for egnede lokaler til kulturoplæring og egnede lokaler for kulturlivet også etter skoletid. Kulturskolens behov for egnede lokaler bør også vurderes og innarbeides i slike sammenhenger.

Utvalget foreslår at det etableres en dirigentlønnsordning som skal bygges ut til en instruktørordning. Norsk kulturforum mener en slik ordning kan bygges ut som **instruktørordning** helt fra starten. For kulturskolene vil innføring av en helhetlig ordning helt fra starten åpne muligheter for både større og flere stillinger. Dette bør i tillegg knyttes opp mot voksenopplæring innenfor frivillige kulturorganisasjoner, og mot private kunstnere og kulturarbeidere. Gjennom en slik overordnet satsing kan kulturskolene bli det kulturpedagogiske kompetansesenteret som det har vært snakket om i mange år.

Bærekraftig kunstnerpolitikk står som eget punkt i utredningen. Norsk kulturforum mener dette også er relevant for et lokalt kulturløft. Et lokalt kulturløft forutsetter fokus på både offentlige, frivillige og private aktører. Kunstnere er i dag koblet til alle disse tre sektorene, gjerne samtidig i ulike former for det vi kan kalle mangesysleri. En ansatt ved kulturskolen har gjerne engasjement for det frivillige kulturlivet og er gjerne selvstendig næringsdrivende. Den offentlige delen av dette kan være avgjørende for at kunstnere bosetter seg i en kommune/region, og gjennom det blir en ressurs for det lokale og regionale kulturlivet.

Kulturelt innhold og kunstnerisk kvalitet knyttet til samfinansierte institusjoner, er også avgjørende for et lokalt kulturløft. De lokale og regionale kulturinstitusjonene er verdifulle institusjoner både mht det faktiske kulturtilbudet, men også mht tilgjengelig kulturfaglig kompetanse på et bredt spekter av fagområder. Det ligger noen utfordringer, men også store muligheter i tettere samarbeid mellom samfinansierte institusjoner og lokale og regionale aktører innenfor både offentlig og frivillig sektor

Øvrige anbefalinger

Nasjonale mål for kulturpolitikken

Norsk kulturforum støtter utvalgets påpeking av at å styrke den kulturelle infrastrukturen er å styrke demokratiet. Vi er videre enig med utvalgets fokus på rettferdighet og mangfold

Norsk kulturforum mener de nasjonale målene for kulturpolitikken i tillegg må ha fokus på kultur som mål i seg selv, ikke som virkemiddel for å nå andre politikkområder. I dette ligger et sterkere fokus på livskvalitet og egenverdi der rammevilkårene har kvaliteter som sikrer alle muligheten for meningsfull egenaktivitet og gode opplevelser i tråd med kulturlovens intensjoner. Når kulturlivet fungerer i seg selv vil det også være et godt virkemiddel for bedring av folkehelsen, for styrking av kulturnæringene, for stedsutvikling med mer.

Kulturpolitisk sektoransvar

Norsk kulturforum støtter utredningens forslag om å flytte kulturskolene, frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, fritidsklubbene mfl til Kulturdepartementet.

Norsk kulturforum mener imidlertid at en slik flytting **forutsetter oppbygging av kompetanse i Kulturdepartementet** mht lokalt kulturliv og lokal kulturutvikling, gjerne gjennom etablering av en egen avdeling.

Kulturpolitikkenes lovgrunnlag

Norsk kulturforum støtter utvalgets anbefalinger om at kulturloven får bestemmelser som gjør den til et aktivt verktøy for kommunenes arbeid med utvikling av planstrategier for kulturområdet. Vi støtter videre at kultur tas inn i Plan – og bygningsloven på lik linje med folkehelseloven.

Kunnskapsbasert kulturpolitikk

Norsk kulturforum støtter behovet for mer og bredere kunnskap for utvikling av kulturfeltet. Norsk kulturforum ser et sterkt behov for samordning av eksisterende forskningsinnsats. Det er i dag for lite kontakt, samarbeid og kunnskapsutveksling mellom fagmiljøer som kulturforskning, sivilsamfunnsforskning, regional- og lokalsamfunnsforskning mfl. Samarbeid og kontakt mellom tilgrensende forskningsfelt bør fokuseres når nye strukturer for kulturforskning vurderes og etableres.

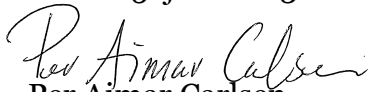
Avslutning

Norsk kulturforum støtter gjennomgående utvalgets anbefalinger og håper Kulturdepartementet tar fatt i de utfordringene som skisseres i forhold til lokalt kulturliv og kulturutvikling. Norsk kulturforum har forsøkt å peke på noen av mulighetene som allerede ligger i det lokale kulturlivet og som kan gi grunnlag for å løse flere av de utfordringene utvalget peker på.

Sett fra Norsk kulturforums perspektiv er det definitivt behov for et lokalt kulturløft, men også en samordnet nasjonal kulturpolitikk. En samordnet nasjonal kulturpolitikk er summen av kommunal, fylkeskommunal og statlig kulturpolitikk. Virkemidlene vil være både økonomiske og organisatoriske, og forutsetter kompetente kulturarbeidere sentralt plassert i kommuneadministrasjonen, men også i fylkesadministrasjonen og staten; alle med kunnskap om lokalt kulturliv og kulturutvikling. Norsk kulturforum ser i denne sammenheng at også KS kunne hatt en sterkere rolle i arbeidet med å bygge den kulturelle grunnmuren.

Norsk kulturforum stiller seg til rådighet i det videre arbeidet for et lokalt kulturløft.

Narvik 5. juni 2013

Per Aimar Carlsen
Styreleder

Åse Festervoll
Generalsekretær